

העם

לעג

לרש

מוטי פרידמן נאלץ להתפטר מתפקידו כמנכ"ל נתיבי נפט, משום שהיה ברור לו, שבלחץ דעת הקהל לא תוכל הממשלה להמשיך להתיר לנהל את המפעל למי שהוגדר בדו"ח ועדת ויתקון כמגן על עמדות צדיק ואינטניס לא היה מגן עליו.

התפטרותו של מוטי פורשה כאילו נאלצה ממשלת ישראל בעל כורחה להיכנע. שאורחי ישראל אינם מוכנים להשתתף עם הנורמות המוסריות למינהל של נקבעו בדו"ח הרוב בוועדת ויתקון.

היתה זו טעות מרה. ממשלת ישראל לא למדה שום דבר ממה שקרה בפרשת פרידמן. מוטי פרידמן שני ששמו הוא במקרה, מאיר גירון.

תעלומת יצירות האמנות. כמו מוטי פרידמן כך גם מאיר גירון הוא ביוצניס, שהתפרסם בעיקר בזכות הצלחיו תיו להפיק מפעלים מספיקים לריווחים. גירון בן ה-59, יליד לוד, שבפולין, מי שהיה בשעתו מנהל כור, הצליח לקדם את בתי הויקוק בחיפה ואת חברת האוניות צ"ס. אותה ניהל כשנתיים וחצי. אולם הביקורת שהועלתה נגדו היתה בדיוק מאותו סוג שהועלה נגד מוטי פרידמן, להוציא את המעשים הפליליים של הורג ואת מסיבת הכנסה והברחת מטבע זר, בהם נחשד עתה מוטי.

נאמר עליו, כי "ביחסיו עם העובדים נקט בשיטות שלא תמיד התאימו ל- כללי המינהל התקין, דבר שגרם גם ל- ערעור המוראל בקרב העובדים". בעת שניהל את צ"ס היו שהאשימוהו בבזיון בו ובאי הבחנה בין כסף ציבורי וכסף פרטי. אבל מאחר שגירון הפך חברת, שהפסדה היו עצומים לחברה ריווחית, לא בא אליו איש בטענות.

רק אחרי שנמכרה אנית הדגל של צי הנסעים הישראלי, שלום, היו בין עובדי האניה לשעבר שהאשימו את גירון בכך שכמה מיצירות האמנות של האניה נעל-מו בצורה מסתורית. הפרשה הושתקה

הרומנים דרשו גולדה מאיר: הצילי את סאדאת!

לבוקארשט בלב כבד למדי.

מה רצה המנהיג הרומני? במה התיקש ביקור גולדה עם ביקורו הקודם של צ'אושסקו בקאהיר? במה הוא מתקשר עם פגישת ברוינייב-ניסון שתתקיים ב- סוף החודש (אם התמוטטות הצבא הדרומי בוואטרינאם לא ישים אותו לאל)? אין ספק שהעובדה המאפיינת על כל השיקולים האחרים היא ה- התפתחות במצריים: נפילתו ה- אפשרית של אנוואר אל-סאדאת.

אילו ניסה מישורו למצוא אדם המה- וזה את ההיפך הגמור מגולדה מאיר, היה מגיע לניקולאי צ'אושסקו, נשיא רומניה הקומוניסטית. כוחה של גולדה הוא בנקודות האנדרתיות. אף יותר מקודמיה בתפקיד, הצליחה לנתק את ישראל מכל גורמי העולם, עד שהסכה תלוויה כל כולה במדינה אחת: ארצות-הברית. שגם עימה יש לה תילור- קידיעות קיצוניים. היא מאמינה שכל העולם שונא את היהודים ומתנכר ליש- ראל.

צ'אושקו צ'אושקו

צ'אושקו בשיחה עם גולדה מי מונטנין להציל את סאדאת?

כלאיוצולח. כל הגילויים מוכיחים שהוא מתקרב למצברוח נואש. בין השאר:

● נאומיו האחרונים, בהם חזר על מליצות אנטי-יהודיות עתיקות. נאומים אלה הם תרומות ישירות למדיניות גולדה מאיר, ונראים כמצדיקים את נוקשותה. הם מחבלים במדיניותו של אל-סאדאת עצמו, ומפחידים את הסובייטים, שצינורו בדיווחי טא"ס את הקטעים החמורים ביותר.

● נסיעותיו הקדחתניות בצווארפריקה, שנועדו להשיג עזרה כלשהי משכניו ה- קיצוניים, בומדיין האלגירי וקדאפי ה- לובי. מכיוון ששניהם מתנגדים לכל הסדר מדיני, ומנסים להפיק הון מטיפוח גישה מלחמתית מלהיבה (ובלתי-מסוכנת לעצ- מם), נאלץ אל-סאדאת להצטרף לניסוחים הוגדים את מגמת מדיניותו של עצמו.

● הנסיון הנואש לפתח יוזמה מדינית כלשהי, שתוכיח לעם ה- מצרי שערדיין יש סיכוי להשיג הסדר מדיני עם ישראל.

אכס שהוא משהו

מאמציו של צ'אושקו באו על רקע זה.

יתכן שהנשיא הרומני הציב די- עצמו שתי מטרות לחיפושין — אחת מכסימלית ואחת מינימלית.

המטרה המכסימלית היא להשיג, ביוזמה רומנית, הסדר מצרי-ישראלי. אילו הצליח בכך, היה זה ניצחון פנסטי למדיניות הרומנית.

הסיכויים לכך קלושים. גולדה אינה רואה כיום צורך לשום ויתורים. מכיוון ש"הולך לה" גם בלי זה, לפי שעה, לרומניה אין אמצעים של לחץ או פיתוי.

דבריהם הסיכונים, הרשמיים והבלתי-רשמיים, מוכיחים כי אכן לא הושגה בבוקאר- רשט שום התקדמות שהיא. גולדה לא וזה אף במילימטר אחד, ואל-סאדאת אינו מסוגל לקבל את תנאיה, הנראים לערבים כתנאי-כתיב משפילים ובלתי-אפשריים לחלוטין.

אך יתכן כי חושגה המטרה ה- מינימלית, שכך הצדדים היו מוכנים ייננים בה: העמדת-הפנים כאילו ישנה איזון שהיא פעילות דיפלומ- מיתית למען ההסדר, אחרי שמתו יוזמותיהם של יארינג, האמריקני אים והנשיאים השחורים.

לגולדה זה כדאי. מפני שזה נתון לה הארכה נוספת של הסטאטוס קוו, ללא שום לחץ לנסיגה — תקופה שבה אפשר להמשיך בהתנחלות ובסיפוח הדרגתי.

לאל-סאדאת זה כדאי. מפני שזה מספק לו תירוץ שלא לפתוח במלחמת-יארש, בה בשעה שאין למעשה שום התקדמות שהיא להסדר.

צ'אושקו זה כדאי, מפני ש- היא הוכיחה שאפילו כפיסוף ה- ישראלי-ערבי, הקשה ביותר בעיר- דם, היא מצליחה לפתח יוזמה — להיות בסדר עם שני הצדדים — תפקיד שבו נכשלו כבר טיטו, דהי- גול, מנהיגי הקרמלין והבית ה- לבן.

השוקת השבורה

כאשר הגיע אל-סאדאת במפתיע ל- שילטון, כמועמד המרכז הנאצרי, לא היתה לו מדיניות מגובשת.

לכן עשה מה שעושה כל יורש כזה: הוא המשיך במדיניות שאותה גיבש קוד- מו, בשלב האחרון של חייו.

בראשית 1970 פיתח גמאל עבדאל- נאצר מדיניות שנועדה להסיק את המס- קנה ההגינות של מצריו: להשיג הסדר מדיני עם ישראל, ובכלל זה הכרה בי- ישראל וכריתת שלום רשמי עימה, תוך שינוי-גבול בלתי-מהותיים. בראיון עם אריק רולו אף רמז על האפשרות לכונן ברבות הימים יחסים דיפלומטיים וכלכ- ליים עם ישראל.

אל-סאדאת לא היה האדם האידיאלי להמשיך בדרך זו. הוא גדל על רקע ערבי- מוסלמי צר-אופק, לא בא במגע עם גור- מים זרים, ואף חשש מפני מגע זה. לא היו לו הכישורים למיבצע דיפלומטי עדין, המחייב השפעה מפליגה על דעת-הקהל בארצו.

בכל זאת ניסה את מזלו. כמה פעמים הגיע לסף ההסכם עם האמריקאים. אך בכל פעם התפוצץ העניין: אל-סאדאת מושכנע כי רומה עלידי וושינגטון, וושינגטון טוענת כי בכל פעם נרתע אל- סאדאת וחזר בו בנקודה חשובה כלשהי. משום כך היה קל לגולדה לטרפד את כל יוזמות-השלום, הן לגבי ההסדר הכור- כל והן לגבי ההסדר החלקי. אל-סאדאת הקל עליה את המלאכה.

עבר חודש אחרי חודש, ואל-סאדאת עומד ליד שוקת שבורה. הוא לא החזיר למצריים את השטחים הכבושים — לא בדרך מלחמה, ולא בדרך שלום. ההבס- חות האמריקאיות הופרכו, העזרה הסוביי- טית הכוביבה, האיש תקוע במבוי סתום.

הרומנים סבורים כי הדבר נובע מכוונה אמריקאית להפיל את אל-

כוחו של צ'אושקו הוא כנמי- שותו האנדרתיות.

במיבצע דיפלומטי שאין רבים דוגמתו בהיסטוריה, הצליח לבנות גשרים בין ארצו ובין כל גורמי-הכוח בעולם, העויי- נים זה את זה — ברית-המועצות, סין, העולם הערבי, גרמניה, צרפת, ארצות- הברית. בכך הפך את רומניה בלתי-תלו- ייה כימעט לגמרי בגורמים זרים. למרות שברחבי העולם שוררת מזה דורות דיעה קדומה נגד הרומנים (ביסמארק: "רומניה אינה ארץ, אלא מיקצוע") הוא העניק לארצו תדמית חיובית חדשה. השבוע, בעיקבות יוזמה חדשה של צ'א- שסקו, ביקרה גולדה מאיר בעיר בירתו, מבחינתה התנגשות בין אישים, היתה זאת פגישה מעניינת ביותר — וחבל שיעבור ומירב עד שיפורסמו פרטיה האנושיים.

נדאי לשני הצדדים

ההתועלת בפגישה זו? מבחינה מסויימת, כל ביקור ממכרתי מכיא תועלת לשני המ- דינאים — האורח והמארח כאחד.

המארח מחוק את תדמית עיר-בירתו כמרכז עולמי, שמנהיגים בינלאומיים עור- לים אליה ברגל. ביקורה של גולדה, המוחרמת עלידי הגוש הסובייטי, מוסיף לתדמיתו של צ'אושקו כאדם המצליח לשקור קשרים עם כל הארצות וכל ה- מנהיגים, ולקיים עצמאות מדינית מזהירה. האורח מחוק את תדמיתו כאישיות המקובלת בעולם, המסוגלת לשאת ולתת עם ראשי-מעצמות, לייצג בכבוד את מ- דינתה. ביקורה של גולדה במדינה קומו- ניסטית, על רקע דגל כחול-לבן ולשמע צלילי התקווה, מוסיף לה מימד של הצ- לחה.

שני הצדדים מעמידים את עצ- מם בדרך זו במרכז החדשות, הופ- כים נושא דריווח אמצעי-ההתקשור- רת, ומחזקים את מעמדם כמדיי- נותיהפנים של מדינותיהם.

כך שהביקור עצמו כדאי לצדדים — גם אם אין לו שום תוצאות מדיניות אחרות.

נקודת המוקד: קאהיר

אולם לא היתה זאת מטרתו ה- של צ'אושקו. הוא רצה להשיג משר- הו ומכיוון שגולדה ידעה זאת, יצאה

יורם גירון
כל אנשי דינשטין

אחרי שגירון איים לתבוע לדין מי שיעז להשמיעה בפומבי, ולא פוענחה עד היום. למרות הצלחותיו הכספיות נאלץ גירון לפרוש מניהול החברה. אמר הוא השבוע: "לא רציתי את צ"ס מפני שלא היה לי עם מי לעבוד שם".

יוריו של דינשטין, כשם שמוטי פרידמן הפך למושג סמלי בחברה הישרא- לית, כך גם יורשו, צריך היה להפוך כזה, אם כי בכיוון הפוך, כמובן. אם מוטי הפך לסמל הביצועיסט המתנשא וה- מזולזל בחוק, ביחסי אנוש ובכספי הציר- בור, צריך היה יורשו להיות אדם המ- סמל את המינהל התקין.

אם היה מינויו של גירון צריך לסמל פתיחת דף חדש בנורמות של המינהל הציבורי בישראל, היה זה לעג לרש.

הממשלה

מבצע אליבי

"איך יודע אדם שהוא חי בדמוקרטיה ולא בדיקטטורה?" שואלת הבדיחה, שהי- תה נפוצה בומנו במדינות הטוטאליטריות. (המשך בעמוד 18)